

ไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายนี้ ถ้าการกระทำนั้นเป็นความผิดอาญา ให้ต้องระวางโทษเป็น 2 เท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น (มาตรา 30)

7) ผู้ใดยกย่าย ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย ทำให้สูญหายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งเอกสารหรือบันทึกข้อมูล หรือทรัพย์สินที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ยึดหรืออายัดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 31)

8) นิติบุคคลใดกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 200,000 บาทถึง 1,000,000 บาท

ในกรณีที่การกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น เกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของบุคคลใด หรือไม่สั่งการ หรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น บุคคลดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ปีถึง 15 ปี หรือปรับตั้งแต่ 80,000 บาทถึง 300,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 32)⁴

บทที่ 3

วิธีวิทยาการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาในเรื่องปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติกับการบังคับใช้กฎหมายกับการลักลอบค้าสัตว์ป่าระหว่างประเทศอาเซียน โดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและเป็นการลงพื้นที่โดยสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นบุคคลบังคับใช้กฎหมายและเกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายเพื่อป้องกัน การลักลอบค้าสัตว์ป่าและเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำประสบการณ์การทำงานของผู้ที่ทำงานด้านนี้โดยตรง และการนำข้อมูลมาเพื่อวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา

⁴ หมายเหตุ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 36 มาตรา 41 และมาตรา 45 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันอังคารที่ 24 กันยายน 2556 เป็นต้นไป)

ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขปัญหาเพื่อยับยั้งการกระทำความผิดจนกระทั่งขั้นตอนการบังคับใช้กฎหมาย จึงได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยเพื่อการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ประกอบด้วย

3.1.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary research) เป็นการวิจัยข้อมูลเอกสาร คือ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบค้าสัตว์ป่าและการกระทำความผิดอาชญากรรมข้ามชาติ

(1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

(2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535

(3) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.2556

(4) ข้อตกลงการปฏิบัติหน้าที่ในคดีระหว่างหน่วยงานของรัฐ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.2556

(5) ข้อบังคับของอัยการสูงสุดว่าด้วยการตรวจค้นและอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน และพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.2556 มาตรา 14 วรรคสองและวรรคสี่ พ.ศ.2556

(6) ข้อบังคับของอัยการสูงสุดว่าด้วยการเก็บรักษา การให้รับทรัพย์สินไปดูแล การขายทอดตลาด การคืนทรัพย์สิน และการประเมินค่าเสียหายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.2556 มาตรา 15 พ.ศ.2556

(7) ข้อบังคับของอัยการสูงสุด ว่าด้วยการมีและใช้อาวุธปืนและยุทธภัณฑ์ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.2556 มาตรา 16 พ.ศ.2556

(8) ข้อบังคับของอัยการสูงสุดว่าด้วยการเก็บรักษา การใช้ประโยชน์และการทำลายข้อมูลข่าวสาร ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.2556 มาตรา 17 พ.ศ.2556

(9) ข้อบังคับของอัยการสูงสุดว่าด้วยการปฏิบัติกรอำพราง ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.2556 มาตรา 19

(10) ข้อบังคับของอัยการสูงสุดว่าด้วยการเคลื่อนย้ายภายใต้การควบคุมตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.2556 มาตรา 20 พ.ศ. 2557

(11) ข้อบังคับของอัยการสูงสุดว่าด้วยการสะกตรอยผู้ต้องสงสัย ตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.2556 มาตรา 21 พ.ศ.2556

ข้อมูลที่เป็นวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบค้าสัตว์ป่า และการกระทำความผิดในรูปแบบอาชญากรรมข้ามชาติ (ดังรายละเอียดปรากฏในบทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัย)

3.1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview)

การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นวิธีการที่ Carolyn Boyce (2006,p2-12) และ มานพ คณะโต (2550) กล่าวว่าเป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยตรงกับการบังคับใช้กฎหมายกระบวนการยุติธรรมในการบังคับใช้กฎหมายการลักลอบการค้าสัตว์ป่าและการกระทำความผิดในรูปแบบองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่ตามแบบพิธี

การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่ตามแบบพิธีเป็นวิธีการที่ผู้วิจัยต้องเตรียมประเด็นสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าแล้วผู้วิจัยนำประเด็นดังกล่าวมาใช้สัมภาษณ์โดยตรงกับประชากรสัมภาษณ์

ประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีการบังคับใช้กฎหมายกับการลักลอบค้าสัตว์ป่าระหว่างไทยและกัมพูชา เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และหาข้อสรุปเพื่อหาแนวทางในการพัฒนากฎหมาย โดยมีประเด็นคำถามดังนี้

- 1.การกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบค้าสัตว์ป่า
- 2.การปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการลักลอบค้าสัตว์ป่า
- 3.การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบค้าสัตว์ป่า
- 4.อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการกระทำความผิดลักลอบค้าสัตว์ป่า
- 5.การกระทำความผิดลักลอบค้าสัตว์ป่าระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน
- 6.รูปแบบการกระทำความผิดลักลอบค้าสัตว์ป่าระหว่างสองประเทศขึ้นไป
- 7.การกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติกับการลักลอบค้าสัตว์ป่า

8. สภาพบังคับทางกฎหมายเกี่ยวกับการลักลอบค้าสัตว์ป่ากับการกระทำความผิดอาชญากรรมข้ามชาติ

คณะผู้ทวิวิจัยจึงได้ลงพื้นที่ในการทวิวิจัยเพื่อสัมภาษณ์ นายมารุจ ราชบุญรัตน์ หัวหน้าด่านตรวจสัตว์ป่าคลองใหญ่ จังหวัดตราด โดยมีหน้าที่ในการจับกุมผู้กระทำความผิด ขึ้นกับกองคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าตามอนุสัญญา กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ซึ่งโดยลักษณะงานและลักษณะอาชีพ มีหน้าที่ดูแลการนำเข้าและส่งออกสัตว์ระหว่างประเทศ และเป็นเจ้าหน้าที่ในการดูแลการค้าสัตว์ป่าและลักลอบการค้าสัตว์ป่าตามแนวชายแดน ได้ให้ข้อมูลว่า

พื้นที่ที่มีการลักลอบค้าสัตว์ป่ามากที่สุด คือ ทั่วไปตามแนวชายแดน เช่นบริเวณตลาดนัด เป็นการค้าสัตว์ป่าซึ่งนำมาทำอาหาร และมีแม่ค้าลักลอบนำซากมาขาย และจะมีสัตว์ที่มีชีวิตอยู่ตามตลาดนัดด้วย ซึ่งนำมาขาย แต่ในการปฏิบัติหน้าที่นั้น ผู้ปฏิบัติหน้าที่ต้องมีความแม่นยำถึงชนิดและพันธุ์ว่าเป็นพันธุ์อะไร พันธุ์ไหนที่อยู่ในบัญชีสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองอะไร และถ้าครอบครองไว้ถ้าไม่มีเอกสารในการคุ้มครองก็จะมีคามผิดตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 โดยพระราชบัญญัติคุ้มครองสัตว์ป่าจะคุ้มครองหลายชนิด แบ่งเป็น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม อย่างเช่น นกมี 900 กว่าชนิด สัตว์ป่าสงวน 15 ชนิด โดยผู้ที่ลักลอบส่วนมากจะลักลอบสัตว์ที่เป็นที่ต้องการของตลาด อย่างเช่น กินแล้วบำรุงร่างกายเพื่อสมรรถภาพทางร่างกาย ส่วนสัตว์ที่เป็นที่ต้องการของตลาด เช่น นกสวยงามหรือหายาก แต่ยิ่งจับยิ่งมีราคาแพง ส่วนใหญ่เท่าที่พบจะเป็นบริเวณ สระแก้ว ตราด โดยเป็นการลักลอบเป็นบริเวณชายแดน และบริเวณที่จับได้มากที่สุด คือจุดผ่อนปรนที่มีการอนุญาตให้ประเทศเพื่อนบ้านนั้นเข้า ซึ่งวิธีการที่ทำให้สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้ กล่าวคือ การให้สายลับสแกนและหาข่าวตามตลาดนัด การใช้สายข่าว ข้อมูล ทั้งแฝงตัวและปลอมตัวหรือการสอดถาม

แต่อย่างไรก็ดีถ้าตามแนวชายแดนเรายังไม่พบผู้จ้างวานรายใหญ่ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการจับกุมแม่ค้าขายของป่าเป็นกระบวนกร แต่เรายังจับพวกที่ขนส่งหรือพวกนักบินที่นำรถไปส่งจะจับได้ยาก ส่วนมากถ้าเป็นการลักลอบสิ่งเล็กๆน้อยจะไม่ใช้ต่างประเทศ จะมีจะเป็นไปสั่งซื้อแล้วแม่ค้าก็จะนำของมาตุนไว้แต่จะเน้นทำเป็นขบวนการ เพราะว่า แม่ค้าที่นำมาขายจะไม่ได้นำสินค้ามาโชว์ไว้ แต่เพียงลูกค้าจะรู้ว่าแม่ค้าคนไหนของอะไร แม่ค้าก็จะแซ่ไว้ในตู้แล้วนำออกมาว่ามีอะไรบ้าง เพราะฉะนั้นเราเข้าไปในวงการจับกุมก็ต้องมีการล่อซื้อ โดยให้ลูกน้องปลอมตัวไปล่อซื้อก่อนว่า ถึงที่นั่นมีสัตว์ป่าหรือที่ผิดจริง ๆ เราถึงจะดำเนินการจับกุม และความผิดลักลอบค้าสัตว์ป่านี้ควรถูกจัดเป็นอาชญากรรมข้ามชาติชนิดหนึ่งได้ เพราะในปัจจุบันมีขบวนการที่เราไม่รู้ว่าตามแนวชายแดน อาจจะเป็นการลักลอบตามแนวชายแดน ที่เป็นการนำมาจากประเทศเพื่อนบ้านและข้ามนำมาขายให้กับฝั่งไทย มีการซื้อขายกันและมาส่ง โดยตัวอย่างล่าสุดที่จับได้ คือที่ตลาดแสนตุง จังหวัดตราด

โดยให้ลูกน้องปลอมตัวไปแล้วไปทำการล่อซื้อ และเข้าไปเริ่มดำเนินการจับกุมแม่ค้า และสมัยก่อนมีการจับกุมที่พืชยา โดยมีการนำสกอตเทปพันปากกุหลาบแล้วใส่ถุงผ้ามาแล้วนำมาคล้องคอฝรั่งแล้วถ่ายรูป และไม่มีใบครอบครองถือว่าเป็นความผิด อาจจะมีตัวนางอายุบ้างที่มาซุกเพื่อถ่ายรูปกับนักท่องเที่ยวบ้าง โดยของกลางและผู้ต้องหาจะถูกส่ง ถ้ายังมีชีวิตให้ไปส่งที่สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าใกล้กับสถานที่เกิดเหตุ อย่างเช่นจังหวัดใกล้เคียง เช่น ตราด จันทบุรี โดยส่งที่สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าเขาซอยดาว ที่นั่นจะมีสัตวบาลคอยดูแล ส่วนที่ตายแล้วเราจะนำมาเผาทำลาย เนื่องจากนี้แล้วยังมีกลิ่นเหม็น การจับกุมก็จะออกไปจับกุมร่วมกันหลายฝ่าย เช่น ตำรวจ สายตรวจ เจ้าหน้าที่ทหาร เช่น ทหารพราน จะมีการร่วมกันในแต่พื้นที่ และหากพบคนทำความผิดเป็นคนต่างประเทศเมื่อเราจับกุมหน้าที่ต่อไปจะเป็นของพนักงานสืบสวน โดยที่จะทำการสอบประวัติ ว่าเข้ามาอย่างไร เข้ามาโดยวิธีไหน และใบที่อยู่ในเมืองไทยนั้นหมดอายุหรือยัง และอยากเสนอให้มีการเพิ่มโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดเพราะว่าผู้กระทำความผิดบางคนนั้นกระทำความผิดซ้ำแล้วซ้ำอีก โดยในการค้าขายสัตว์ป่านั้นมีมูลค่าสูง จึงมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นทุกวัน โดยการจับกุม 1 ครั้งเสียค่าปรับเพียง 7,000-8,000บาท เมื่อมีการขึ้นศาลก็เสียค่าปรับน้อยและมีการประกันตัวในชั้นศาล เมื่อเสียค่าปรับน้อยผู้กระทำความผิดก็เกิดการไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย จึงเห็นสมควรว่าควรกำหนดกฎหมายให้โทษมากขึ้น เช่น การยึดทรัพย์สิน ซึ่งจะเป็ประโยชน์หนึ่งจากการแก้ไขกฎหมาย คือทำให้เกิดความเกรงกลัวมากขึ้น และทำให้เกิดความเข็ดหลาบจนไม่กล้ากลับมากระทำความผิดอีก อีกทั้งทางเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ที่กลับไม่ได้รับได้รับความร่วมมือจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งทางกรมคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าและพืชมรดกอนุสัญญา มีการประสานกับทุกประเทศ เพราะมีการนำเข้าและส่งออกอยู่ทุกวัน จะมีการติดต่อว่าถ้าเราส่งสินค้าไปประเทศนั้นๆจะมีปัญหาอะไรหรือไม่ ส่วนใหญ่จะส่งทางสนามบินสุวรรณภูมิ โดยจะนำสัตว์ที่มีชีวิตนั้นขึ้นเครื่องบิน แต่ในส่วนของการเรือแหลมฉบังจะเป็นการส่งออกสัตว์ที่ใช้ในการบริโภคหรือผลิตภัณฑ์ จำพวกกระเปาะหนัง หรือเป็นการส่งออกแมลงตัวอ่อน จึงมีการตรวจสอบว่าเป็นแมลงคุ้มครองของบ้านเราหรือเปล่า ตัวอย่างของแมลงคุ้มครองมีอะไรบ้าง เช่น ผีเสื้อ กุญเงิน กุญทอง และจำพวกด้วงบางชนิด มาตราที่ใช้บ่อยในปฏิบัติหน้าที่ของการลักลอบค้าสัตว์ป่า : มาตรา 18,19,20 ซึ่งเป็นการคุ้มครองสัตว์ป่า ที่อยู่ใน พระราชบัญญัติคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ซึ่งเท่าที่สามารถจดจำและพบเห็นการลักลอบค้าสัตว์ป่าตามที่ได้รับคุ้มครอง และความผิดดังกล่าวสามารถจัดเป็นความผิดหนึ่งในอาชญากรรมข้ามชาติได้ และในบริบทของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ไม่เพียงพอและมีสภาพบังคับที่หย่อนเกินไป รวมทั้ง เมื่อเป็นรูปแบบที่มีการกระทำความผิดในลักษณะอาชญากรรมข้ามชาติ การปฏิบัติงานก็ไม่มีกฎหมายที่เอื้ออำนวยให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติอย่างชัดเจน ทำให้ประสบปัญหาเป็นอย่างยิ่ง จึงเห็นควรที่จะมีการเร่งแก้ไขกฎหมายดังกล่าวเพื่อเกิดประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างแท้จริง

นอกจากนี้การทำงานของผู้ถูกสัมภาษณ์ยังมีเทคนิคส่วนตัว คือ การรวบรวมข่าวสารเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจับกุมผู้กระทำความผิด เพราะในปัจจุบันผู้กระทำความผิดเปลี่ยนแปลงรูปแบบการกระทำความผิดและพัฒนาความก้าวหน้าในการกระทำความผิดอันเป็นการเพิ่มระดับความยากในการจับกุมขึ้นเป็นทวีคูณ การศึกษารูปแบบการกระทำความผิดอื่น จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่ดังกล่าว

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา ทบทวนวรรณกรรมเพื่อแก้ไขปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการลักลอบการค้าสัตว์ป่า ในหัวข้อเรื่องปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีการบังคับใช้กฎหมายกับการลักลอบค้าสัตว์ป่าระหว่างไทยและกัมพูชา นำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหากฎหมายการลักลอบค้าสัตว์ป่าในประเด็นที่เกี่ยวกับกรณีการกระทำความผิดอาชญากรรมข้ามชาติ กล่าวคือ

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ก่อนที่จะพิจารณาเรื่องการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรม พ.ศ. 2556 นั้น ควรศึกษาตามสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME) ข้อ 5 เป็นมาตรการบังคับ (OBLIGATION MEASURE) ที่กำหนดให้ประเทศภาคีสมาชิกรับเอาฐานความผิดเข้ามีส่วนร่วม ในองค์กรอาชญากรรมไปบัญญัติเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายภายใน โดยตามอนุสัญญาฯ ข้อ 5 บัญญัติการกระทำที่อนุสัญญากำหนดเป็นความผิดไว้ 3 ลักษณะ กล่าวคือ

1.ฐานความผิดเกี่ยวกับการสมคบตามวรรค (1) (ก) (1)

องค์ประกอบภายนอกในส่วนการกระทำของความผิดในวรรคนี้ คือการตกลงกับบุคคลหนึ่งหรือมากกว่า ส่วนองค์ประกอบภายใน คือ เจตนาและเจตนาพิเศษ ในส่วนเจตนาได้แก่ “เจตนาที่จะตกลงกัน” และเจตนาพิเศษ ได้แก่ เจตนาพิเศษที่ประกอบอาชญากรรมร้ายแรงและเพื่อประสงค์ให้ได้รับผลประโยชน์ทางการเงินหรือผลประโยชน์อื่นที่คำนวณเป็นเงินได้

ในวรรค 1 (ก) (1) เปิดโอกาสให้รัฐภาคีสามารถกำหนดองค์ประกอบภายนอกในส่วนการกระทำนอกเหนือจากการตกลงกัน กล่าวคือ รัฐภาคีอาจกำหนดให้การตกลงกันเพื่อประกอบอาชญากรรมร้ายแรงเป็นความผิดฐานสมคบได้เมื่อมีองค์ประกอบอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ร่วม